

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 20. julija 2017 - Leto XXVII, št. 29

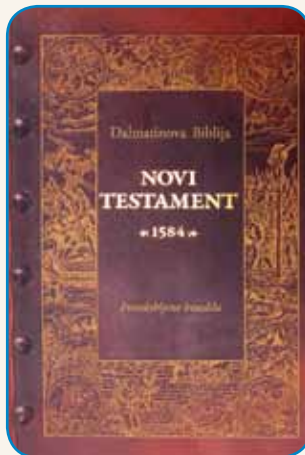

stran 2

SLOVO OB DNEVU DRŽAVNOSTI

Porabski fotbaleri so že tretjič prvi
stran 6

Reformacijsko gibanje ...
stran 3

Ta generacija se ešče zna veseliti...
stran 10

Diplomacija

V tej dnevaj gemlé slobaud od Budimpešte pa Porabja tō veleposlanica mag. Ksenija Škrilec, stera je tau funkcijo opravljala štiri leta. Gospa Škrilec – na pau Madžarka, na pau Slovenka – je v časi svojega mandata dosta delala na tejm, ka bi sodelovanje med Vogrsko pa Slovenijo bilau eške bole bogato, eške baukše. Največ se je trūčila na področji gospodarstva pa kulture, v njenom časi so znani slovenski pisatelji, muzičari pa umetniki meli programe v Budimpešti. Trno si je želejla, naj se ustvauri MURABA ETT, (Evropsko teritorialno združenje) med Lendavo in Monoštrom, ka bi leko s pomočjo toga več financ dobilo iz Bruslja Porabje tō. Pa tau ji je tō gratalo. Gda prausni lidgé mislimo na diplomate, si je tak predstavlam, ka so tau skrivnostni lidgé, steri so vsigdar lepau naravnjeni, se lepau obnašajo pa se smejijo na fotografijaj ali v televiziji. Tau je vse istina, dapa zatok je diplomacija trdo delo tō, dosti-dosti stopajov trbej napraviti, dokeč leko kakšno idejo realiziraš, kakšno pogodbo podpišeš. Za tistimi smeji na fotografijaj ali v televiziji je največkrat dosti vör pogučavanja, gda se v kakšnom pitanji probajo zglijati tak, ka bi badva rosaga dobro zopojdla.

Diplomacija dosta leko napravi za manjšine, za svoje narodne skupnosti, stere živejo v sosednji rosagaj tō. Leko odpre dosta takšni vrat, stera bi brezi njene pomoči dostafart zaprejta ostala. Leko se zguči za dñilejš, sestanke s takšnimi lidami, do sterih bi ovak »navadni lidgé« nej mogli. Pri tom je veleposlanica Škrilec ejkstra »flajsna« bila.

Pa naj mi ne zameri, če sta mi o diplomaciji na pamet prišli dve zgodbi, gde je nej ona glavna akterka. Prva se je zgodila eške v socializmi v eni od naši vasnic, kama je prišla jugoslovanska/slovenska delegacija, z njimi jugoslovanski veleposlanik iz Budimpešte, steri je tistoga ipa biu ranč Slovenec. Kak se je šikalo, so je počakali mlajši s pūšli, partijski voditelji iz Sombotela pa predsednik veško-ga sveta (tanácselnök). Od njega so vsi pričakūvali, ka delegacijo pozdravi slovenski, vej pa če smo v slovenskoj vesi, te se tau tak šika. On je lepau gučo po naše, vse tapravo o svojoj vesi, funkcije gostov »po slavsko« je emo napisane na papiri (s tistimi se je malo mantrau). Dapa rejč za veleposlanika (nagyköveta) si je vejndrik pozabo napisati, zatok ma je malo sapa stanila, gda bi mogo veleposlanika pozdraviti... Dapa on nej biu zgūbleni človek, brž se je znajšo, pa etak pravo: »Trno lepau pozdravljam gospauda velikoga követa.«

Ranč tak se je znajšla ena od prejšnji slovenski veleposlanic (velika követkinja), gda je trbelo rejšiti, ka nej bi v vogrski temeljni zakon (alaptörvény) zapisali, ka so narodnosti del madžarskoga naroda. Vej pa s(m)o Slovenci, Nemci, Hrvati (na Vogrskom), dapa nejsmo Vaugri. Veleposlanica je pripravila velko, svetašnje večerdjo, gde so po enom tali slobaud vzeli od nunciūša iz Vatikana, po drugom tali so ga pa pozdravili zatok, ka je z Vogrskoga išo ranč v Slovenijo. Na tau večerjo je veleposlanica pozvala ništrne Porabske Slovence pa dosta vogrski politikov, med njimi drugoga človeka iz takratnoga zunanjoga (külgý) ministrstva tō. Tak je napravila, ka me je pri večerji pauleg njega posadila pa sva se že prva zgučale, naj dja na lejpo formo naprej prinesém, povejm gospaudi državnomi sekretari, ka naj tau v osnutki (tervezet) eške gnauk poglednejo. Vej pa on tau mora razmeti, ka če smo Slovenci (Nemci, Srbi itd.), te ne moremo biti Madžari. On sam tō je zamejski Madžar, steri je prišo iz Romejnarškoga. Pa rejsan je tak bilau, pri deserti sem ma začnila tau pripovedjati, poslušo me je, pa se sam tō čūdivo. Dapa gvūšno, ka je potistim napravo svoje, ka v temeljnem zakoni omenjenoga stavka v tisti formi nejga. Drūge narodnosti na Vogrskom ranč ne vejo, ka se slovenski veleposlanici leko zavalijo, ka so nej gratali »del madžarskoga naroda«. Tau je tō diplomacija pa eške kakša!

Marijana Sukič

SLOVO OB DNEVU DRŽAVNOSTI

Dobra dva tedna po slovenskem državnem prazniku so 10. julija na dvorišču budimpeštanskega Literarnega muzeja Sándor Petőfi priredili že tradicionalni sprejem ob dnevu državnosti v organizaciji Veleposlaništva Republike Slovenije v madžarski prestolnici. Med gosti smo lahko pozdravili številne visoke predstavnike političnega, gospodarskega, obrambnega in kulturnega življenja tako s slovenske kakor madžarske strani. Dogodka so se udeležili tudi zastopniki tujih diplomatskih predstavništev v

k boljši izkoriščenosti Luke Koper na slovenski Obali. Karl Erjavec je opozoril še na napredek pri blagovni menjavi in turizmu, za zaključek pa naštel tudi skupne skrbi: to so kriza v Ukrajini, migracije na Zahodnem Balkanu, terorizem ter Brexit. Na koncu svojega nagovora je zunanji minister čestital veleposlanici v odhajanju mag. Kseniji Škrilec za uspehe v preteklem mandatu.

Gostiteljica večera, slovenska veleposlanica v Budimpešti, je v svojem nagovoru označila Slovenijo in Madžarsko kot

posebnega pomena ob višegrajski četverici.

Slovenska veleposlanica Ksenija Škrilec se je s minister K.

Ksenija Škrilec se je za sodelovanje v preteklih letih zahvalila vsem prisotnim in tistim, ki tokrat niso bili navzoči. Po njenih besedah dosežkov ni potrebno razlagati, sosednji državi sta namreč medsebojno odkrivali prej nepoznana področja. Prišlo je do sodelovanja med mladimi in tudi na ravni univerz, denimo na

Voditelji štirih veleposlaništev so deklamirali slovensko himno

Budimpešti.

Slavnostni govornik ob prazniku je bil minister za zunanje zadeve RS Karl Erjavec, ki se je tistega dne v Budimpešti mudil na povabilo madžarskega kolega Pétra Szijjártá, in sicer v družbi voditeljev višegrajske (poljske, češke in slovaške) ter avstrijske in hrvaške diplomacije. Slovenski zunanji minister je kasneje pred zbrano množico na budimpeštanskem dvorišču poudaril, da povezuje Slovenijo in Madžarsko isti zgodovinski okvir avstro-ogrske monarhije ter spomini na soško fronto. Državi pa imata tudi skupno prihodnost in projekte, tako Erjavec, denimo na področjih infrastrukture, prometa, energije in digitalizacije. Med temi je slovenski minister izpostavil drugi tir med Koprom in Divačo, ki bo prispeval

Mize na sprejemu ob slovenskem državnem prazniku so bile obložene s prekmurskimi dobrotami

močni in strateški partnerici, ki tesno sodelujeta. Obe izvajata tudi vzorno manjšinsko politiko v regiji, tako Ksenija Škrilec, njune skupne projekte pa omogočata obojestransko spoštovanje in izpolnjevanje obljub. Veleposlanica v odhajanju se je Madžarski zahvalila tudi za to, da upošteva Slovenijo kot partnerico

rektorski konferenci v Kopru. Napovedala je obisk petstotih mladih Madžarov z vlakom v dolini Soče, kjer sta se ponovno sestala tudi predsednika obeh državnih zborov. Za odlične odnose se je slovenska veleposlanica zahvalila Mestni občini Budimpešta, ki naj bi še julija poimenovala trg po Ljubljani.

Ksenija Škrilec se je zahvalila tudi močni ekipi veleposlani-

boslovila od gostov - ob njej slovenski zunanji
karl Erjavec

štva, ki je vedno stala ob njej in bo delo nadaljevala tudi potem, ko bo sama odšla v novo misijo kot veleposlanica RS na Dunaju. Slovenska diplomatka se je za sodelovanje zahvalila še diplomatskim kolegom iz tujih držav, štirje od njih pa so stopili k mikrofону. Veleposlaniki (večinoma iz srednjeevropskih slovanskih držav) so deklamirali sedmo kitico Zdravljice Franceta Prešerna in tako z besedami himne obogatili slovenski državni praznik.

Ob koncu uradnega programa se je vijugala dolga vrsta gostov do odhajajoče veleposlanice Ksenije Škrilec, ki so ji ob slovesu izrazili lepe želje za prihodnost. Na mizah so bile že pripravljene dobrote: pršut in mortadela s Krasa, največ pa je bilo jedi iz Prekmurja - mlečne kumarice, ocvirki, tlačanka, šunka, orehova potica in gibanica. Kakor je na novinarsko vprašanje veleposlanica kasneje povedala: ni lepšega slovesa kakor ob državnem prazniku v prisotnosti zunanjega ministra.

Na naslovnici: Veleposlanica RS v Budimpešti Ksenija Škrilec in minister za zunanje zadeve RS Karl Erjavec

-dm-

Murska Sobota: Po sledih prekmurske reformacije

REFORMACIJSKO GIBANJE JE POMENILO TUDI NACIONALNO OSVEŠČANJE

V novem razstavnem prostoru v prvem nadstropju Pokrajinske in študijske knjižnice je odprta razstava *Po sledih prekmurske reformacije* - Ob 500. obletnici začetka reformacije, ki jo je pripravila in predstavila dr. Klavdija Sedar, ob lepem številu zbranih pa odprl škof Evangelikianske cerkve na Slovenskem, mag. Geza Filo. Razstava spada v niz prireditev v Evropi, Sloveniji in Prekmurju ob petstoletnici gibanja, ki se je začelo 31. oktobra leta 1517 v Wittenbergu, ko je Martin Luther na vrata tamkajšnje cerkve *Vseh svetih* pribil 95 tez o odpustkih in s tem sprožil reformacijo, v katero so se vključili tudi Slovenci s Primožem Trubarjem, prvim med njimi. V kar 50 tisoč izvodih (kar je nedvomno založniški podvig v Sloveniji), je ob jubileju izšla *Dalmatinova Biblija Novi testament* 1584 s posodobljenim besedilom, prevodom v danes razumljivo slovenščino prevajalcev Vinka Ošlaka in Benjamina Hlastena.

Avtorica razstave Klavdija Sedar poudarja, da se je reformacijsko gibanje, ki ga je sprožil Martin Luther, iz Evrope hitro razširilo na ozemlje med Muro in Rabo in doživelo izreden uspeh. Nosilci reformacije so bili predvsem zemljiški gospodje, ki so določali vero svojim podložnikom. Med viške protestantskega gibanja v Prekmurju sodi, tako Klavdija Sedar, delovanje tiskarne Rudolfa Hoffhalterja v Lendavi, v kateri so bili v letih 1573 in 1574 natisnjeni, sicer v madžarščini, prvi protestantski tiski na Slovenskem.

Razstava prikazuje sledi prekmurske reformacije na več pannonij in tiskane izdaje v vitrinah. Tako, recimo, jezikovne spomenike - pesmarice, jezikovne spomenike za šolske potrebe, publicistično dejavnost, sakralne evangeličanske spomenike, enajst

evangeličanskih cerkvenih občin v Prekmurju in Apačah, Mariboru ter Ljubljani. Avtorica v priložnostni zloženki opozarja tudi na reformo ka-

Častni škof Geza Erniša, avtorica razstave Klavdija Sedar in škof evangeličanske cerkve na Slovenskem Geza Filo, ki je razstavo slavnostno odprl

toliške Cerkve, po kateri se je začelo protireformacijsko gibanje, najprej bolj tiho, kmalu pa so se zemljiški gospodje na Ogrskem začeli vračati nazaj h katoliški veri. Začeli so odvze-

zati oči pred perečimi vprašanji takratnega časa. Nasprotno: takratni čas je ponudil izhodišča, ki so še danes osnova za premislek, kako naprej na verskem in

Sadovi prekmurske reformacije so tudi številni tiski, med njimi Mali katekizem Ferenc Temlina - prva ohranjena tiskana knjiga v prekmurškem narečju

mati evangeličanom cerkve in šole ter izganjati protestantske duhovnike in učitelje. Verska trenja so se končala, ko je začel veljati *Tolerančni patent* Jožefa II., na tej osnovi so nastale prve tri evangeličanske cerkvene občine, in sicer v Puconcih, Križevcih in na Hodošu.

Škof Geza Filo je odprl razstavo in v nagovoru predstavil tako pomen reformacije v Evropi, še zlasti pa v Sloveniji, pa tudi dogodke ob letošnji

družbenem področju,« je povedal Geza Filo in menil, da smo Slovenci lahko ponosni na reformacijo, »ki nas še danes zavezuje k delu, kako povezati in združevati, a hkrati ne povzročati delitev«. Reformacijsko gibanje je naznanilo nov čas, »pomenilo je nacionalno osveščanje. To gibanje je dobilo močno oporo v pokrajini med Muro in Rabo. Po nekaterih podatkih naj bi se reformacija

v Prekmurju začela v vasi Boreča že leta 1535,« je povedal škof in posebej izpostavil pokončno držo prekmurskih evangeličanov tudi v hudih moralnih preizkušnjah, »ko so lahko izpovedovali vero in brali nabožne knjige le v ožjem družinskem krogu, k verskim obredom pa so morali zahajati v artikularne kraje«. Tako je evangeličanstvo preživelo do danes, reformacija pa nas je veliko naučila. »To je zgodovina, ki jo moramo danes razumeti globalno, saj je razširila meje človekove in na koncu terjala kritični premislek.« Kot rečeno, se vrstijo v Evropi in Sloveniji ob 500-letnici začetka reformacije številni in raznoliki dogodki, med katerimi je tudi natis že omenjenega prevoda *Dalmatinove Biblije, Novega testament* (1584) s posodobljenim besedilom.

»Nekateri narodi so svoje zgodnje prevode Biblije že večkrat posodobili. Posebnost te izdaje pa je v tem, da imate, prvič po več kot 430. letih, v rokah prvo posodobitev prve slovenske Biblije. Želja prevajalcev je bila, da bi slovenski rojakinja in slovenskemu rojaku pa tudi komerkoli drugemu, ki razume jezik Trubarja, Prešerna in Cankarja, dala v roke razumljiv prevod Svetega pisma, kakor ga je v drugi polovici 16. stoletja sijajno opravil Trubarjev učenec in študent znamenite protestantske univerze v Tübingenu Jurij Dalmatin. In kaj lepšega bi si lahko še želeli kakor to, da je lahko ob 500-letnici reformacije tak biser slovenske zgodovine v darilo slovenskemu narodu?« sta v uvodu poudarila prevajalca Benjamin Hlasten in Vinko Ošlak, ki sta napovedala tudi posodobljen izid *Stare zaveze*.

Tekst in foto: Ernest Ružič

PREKMURJE

Dobrodošli doma

Gda pride leto, te se dosta prireditve preseli iz dvoran na luft. Tak je tudi v Prekmurju. Konec junijuša in v začetki julijuša je ponavadi tisti cajt, gda se največ vsega organizira: Soboško poletje in Skrito dvorišče v Murski Soboti, Pomurski športni festival in Ciglarski dnevi v Melincaj, Ajdova noč v Odrancaj...

Letos je bilou ške bole živo, vej pa je Občina Murska Sobota (ob pomauči Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu) pripravila prireditev Dobrodošli doma. Na tau, zdaj že tradicionalno srečanje Slovencev s cejluga sveta, je letos zavolo bližine granice prišlo več Porabskih Slovencev, kak jih pride običajno. Čestitka fotbalerom z Gorenjoga Senika, steri so že tretjo paut po redi gvinili, pa tudi sakalovski folklori za nastop. Škoda, ka jih organizatori nejo uspeli spraviti na oder (prej ka je bilou na njem preveč škeri od muzičarov), tak ka so mogli plesati na travi, gé pa se rejsan ne da tak dobro plesati kak na odrski deskaj.

Lepau je bilou gledati in poslušati mlade Slovence iz Argentine, ZDA, Kanade, Dajčlanda in drugi rosagov, kak so z veseljom popejvali slovenske pesmi in plesali slovenske plese. Včasi tak vögleda, ka oni bole v sri nosijo Slovenijo in slovenstvo kak mi, steri živemo v matični domovini in zamejstvu. Samo tak gé, ka so oni (njihovi dedeki in pradedeki) odišli od dauma na tihinsko, mi, Slovenci v domovini in zamejstvu, pa živemo na svojoj zemlej že stoletja. In gda smo ali demo od dauma, te vsi bole pogrešamo tisto, ka smo njali doma.

Silva Eöry

Murska Sobota - Rakičan: Dobrodošli doma 2017

Vseslovensko srečanje, ki je bilo v državnem zboru že sedemnajstič, se je čez nekaj dni nadaljevalo v Prekmurju, z osrednjimi dogodki v Murski Soboti in v Rakičanu. Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu je sedmič, v sodelovanju z regionalnimi ustanovami, organiziral srečanje Dobrodošli doma, ki je vsako

Skupaj je nastopilo 17 izseljenjskih in zamejskih folklornih in glasbenih skupin na dveh odrih dvorca Rakičan, med njimi Foklorna skupina Zveze Slovencev iz Sakalovec in Mešani pevski zbor Avgust Pavel iz Potrne/Laafelda.

Govornika na uradni otvoritvi srečanja Dobrodošli doma 2017 sta bila župan Mestne

prireditve, posvečene letošnji 500-letnici reformacije. Za zaključek pa je bilo ekumensko bogoslužje, ki sta ga v soboški

nekaj let živi na Češkem in tam uspešno promovira slovensko kulturo. Tokrat je slavnega arhiektta Jožeta Plečnika

Osrednja otvoritev z govoroma župana Mestne občine Aleksandra Jevška in ministra Gorazda Žmavca je potekala v Rakičanu

leto v drugem mestu v Sloveniji. Letošnje so pripravili v sodelovanju z Mestno občino Murska Sobota in drugimi soorganizatorji. Koliko Slovencev se je udeležilo srečanja,

občine Murska Sobota dr. Aleksander Jevšek in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, ki je dejal, da so rojaki ambasadorji slovenstva v tujini in vez med

Peter Kuhar o Plečnikovem letu

natančnih podatkov ni na voljo, po besedah predstavnikov Urada pa na dogodke prihaja od 2 do 4 tisoč rojakov z vseh koncev sveta, tudi iz Avstralije in Južne Amerike. Vedno so povabljeni tudi Slovenci iz sosednjih držav. Na letošnje v Mursko Sobotu in Rakičan so prišli Porabski Slovenci in Slovenci z avstrijske Štajerske.

državo, kjer živijo, ter domovino Slovenijo. Župan pa je menil, da je prav, da potomcem ljudi, ki so se morali odseliti iz Slovenije, pokažemo, kako lepa je zdaj njihova domovina. Srečanje Dobrodošli doma se je začelo z dogodkom v Evangeličanski cerkvi v Murski Soboti. Duhovnik Leon Novak je predstavil pomen in

Iz Porabja je nastopila Folklorna skupina Zveze Slovencev

stolnici vodila evangeličanski škof Geza Filo in murskosoboški škof Peter Štumpf. Pri bogoslužju je pel pevski zbor Encijan iz Pule na Hrvaškem.

Prvi dan je bila v Gledališču Park tudi premiera filma o Slovencih v Betlehemu, ki ga je posnel Štefan Celec. V Betlehem, s katerim je Mestna občina pobratena od leta 1970, se je izselilo večje število Prekmurcev. Čeprav so številni načrtovali vrnitev, ko bodo privarčevali nekaj denarja, je večina ostala tam in si ustvarila družine. Vedno manj je rojakov, ki so ohranili slovensko besedo, kar zelo nazorno prikazuje dokumentarni film. Župan Aleksander Jevšek je zagotovil, da bo Mestna občina nadaljevala sodelovanje in pomoč rojakom v Betlehemu. V soboto, ko je bilo največ dogodkov, smo v Pokrajinski in študijski knjižnici poslušali predavanje Petra Kuharja o Plečnikovem letu. Kuhar že

Razstavo Izseljenski časopisi v prekmurščini, Klavdija Sedar, je odprl župan Mestne občine

Odlično obiskana in vsebinsko pestra okrogla stolu

predstavil v besedi in sliki na novinarski in ne na strokov-

BLJANI, POTEM V PREKMURJU

ni način, je dejal. Kljub temu je povedal večino tistega, kar je potrebno vedeti o tem Slovincu, ki v svojem času ni bil

cevi iz Sakalovcev

ki jo je pripravila Aleksander Jevšek

a miza Pomurci v

Dober pajdaš kalendarium, Amerikanszki Szlovenzcov glas (zelo uveljavljen tednik), Zvezda vogrskih Slovincov, Szlobodna rejcs in vrsta drugih. Za vse je značilna podobna vsebina, recimo čut za

Zbor Pavlove hiše

domovino, za materinščino in vero ter tisk v madžarskem črkopisu. Razstava je bila uvod v okroglo mizo Prekmurci v svetu (enega strokovno najpomembnejših dogodkov, ki ga je vodila dr. Marina Lukšič Hacin, predstojnica Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti). Klavdija Sedar je zbranim na odlično obiskani okrogli mizi predstavila razstavo o izseljenških časopisih v prekmurščini, Aleksander Jevšek je govoril o sodelovanju MO Murska Sobota s pobratenima mestoma Ingolstadt v Nemčiji in Betlehemom v Združenih državah Amerike. Za začetek je povedal, da je rojen v Libeličah, majhni koroški vasi ob avstrijski meji, ki si je po prvi svetovni vojni sama izborila, da je ostala v Sloveniji. Zato ima že od nekdaj poseben odnos tako do Slovincov v sosednjih državah kot v svetu, je dejal. Za Mestno občino je sodelovanje z rojaki pomembno, tako z že večkrat omenjenim Betlehemom kot tudi z Ingolstadtom, kjer je v avtomobilski tovarni Audi delalo v sedemdesetih in osemdesetih

letih prejšnjega stoletja skoraj 10 tisoč Pomurcev, največ iz tedanje velike murskosoboške občine. MO ohranja z rojaki v Ingolstadt predvsem kulturne stike, kajti pogovori o možnostih gospodarskega

sodelovanja niso prinesli konkretnih sadov, ne nekoč in tudi zdaj jih ni za pričakovati, kajti Ingolstadt na gospodarskem področju predvsem z nima sodelovanje s Kitajsko in

Nastop slovenskih dijakov iz Argentine

Rusijo, sicer pa je mesto zelo naklonjeno dosedanjim oblikam sodelovanja. Dr. Janez Malačič, Goričanec in profesor na ljubljanski Ekonomski fakulteti, je predstavil migracije v Pomurju po drugi svetovni vojni; dr. Attila Kovács iz lendavske enote Inštituta za narodnostna vprašanja je izseljevanje iz Prekmurja opisal na primeru dvojezičnega naselja Dobrovniki, dr. Jernej Zupančič pa je poskusil odgovoriti na vprašanje o mo-

tivih, pristopih in politikah čezmejnega dela. Sodelovanja na okrogli mizi s temo Primorci v Prekmurju, se zaradi nenadne obolenosti ni mogel udeležiti dr. Uroš Lipušček, ki trenutno živi v Pekingu na Kitajskem. Razpravljalci so nanizali vrsto zanimivih in konkretnih primerov, s katerimi so osvetlili temo Pomurci v svetu. Ob tem je moderatorica Marina Lukšič Hacin poudarila, da je okrogla miza odličen uvod v daljšo in širšo razpravo o tej, tudi zdaj aktualni tematiki.

Izjemno doživetje za udeležence so bili nastopi otroških in odraslih kulturnih skupin, tako pevskih kot folklornih. Sem sodi tudi plesanje folklorne skupine iz Sakalovec in petje mešanega zbora Pavlove hiše iz Potrne.

Srečanje Dobrodošli doma 2017 je bilo popestrjeno z nastopi odličnih slovenskih glasbenih skupin in posamezni-

kov, med katerimi so bili Hišni ansambel Avenik, Vlado Kreslin, Mišo Kontrec in drugi, ter z organiziranimi izleti na vse konce Pomurja. Izkazali so se tudi ponudniki domačih, prekmurskih kulinaričnih dobrot, vin in drugih pijač. Zvrstilo se je več dogodkov za otroke, s čimer je bila uspešno zaokrožena zgodba Dobrodošli doma 2017 v Prekmurju.

Tekst in fotografije:
Ernest Ružič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Festival AlteRába v Krmedini

Letos je že 8 lejt star festival AlteRába, steroga v Krmedini organizirajo, pa na sterom je od leta do leta vsigdar več lüstva. Sprvo ga so samo iz ožje krajine odli, zdaj pa že iz cejlaga rosaga pa iz sosedni rosagov tō pridejo. Nej zaman je tak dosta obiskovalcov na festivali, vej pa organizatorji se fejt trūdijo, aj program od leta do leta bola kvaliteten baude. Med drugimi so letos naslednji ansambli nastopili: Halott Péncz, Vad Fruttik, 30Y, Ismerős Arcok, Ossian, Magashegyi Underground, PUF, Sziámi, AndFriend's, PASO, Péterfy Bori, Mátyás Attila Band, Aurora, Moby Dick, Anna and the Barbies, Bagossy Brothers, Firkin, Ed Philips and the Memhis Patrol, Soulwave, Apey and the Pea, Tökéletes He-lyettesek, Hollywood Rose, Action, Diggiman Live, Fatal Error. Kak se po imenaj vidi, letos tō, kak vsigdar, je bilo največ rock pa heavy metal skupin za tiste ljubitelje, steri radi poslušėjo tašo muziko. Na malom odri sta največši organizator glasbeni menedžer Rockisten Golyó pa pomočnik Johnny z najbaukšimi pesmimi do zaranka zabavala obiskovalce. Že od začetka se držijo k tauma, ka aj cejne na »največšom državnom pikniki« za vsakšoga dosegljive baudejo. Za pet dni, za tiste, steri so že prejšnja leta minimum štirikrat bili na festivali, je vstopnica 9000 forintov koštala. Tisti, steri so zdaj prvo paut bili na festivali, so tō samo malo več plačali, na pet dni vsevkup 12.500 forintov. Dnevne vstopnice so se samo den pred začetkom leko küple, na osebo so 3.800-4.000 forintov koštale.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

4. zasedanje skupnega odbora Slovenija - avstrijska Koroška

V Celovcu je bilo 4. zasedanje skupnega odbora Slovenija - avstrijska Koroška, ki sta ga vodila zunanji minister Karl Erjavec in deželni glavar avstrijske Koroške Peter Kaiser. Ob robu zasedanja sta imela Erjavec in Kaiser tudi dvostransko srečanje, kjer je bila osrednja tema položaj slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem. V okviru zasedanja je bila sprejeta skupna izjava, ki potrjuje obojestransko namero za nadaljevanje in še dodatno krepitev sodelovanja na vseh področjih skupnega delovanja. Najintenzivnejše sodelovanje poteka na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Bogato sodelovanje poteka tudi na področjih, ki so posebnega pomena za slovensko narodno skupnost na avstrijskem Koroškem - pri izobraževanju, kulturi, športu, socialni dejavnosti in razvoju podeželja.

Vse točke je doseglo 15 maturantov

Na ministrstvu za izobraževanje so predstavili rezultate letošnje mature. Ministrica za izobraževanje Maja Makovec Brenčič je dejala, da so z izidi zadovoljni in da bistvenih odstopanj od preteklih let ni. Splošno maturo je na 83 šolah opravljalo 6.376 kandidatov, kar je manj kot lani (6.890). Opravilo jo je 5.699 kandidatov, kar je 93,45 odstotka. Lani je bilo uspešnih 94,40 odstotka kandidatov. Maturantov, ki so dosegli vse možne točke na splošni maturi, je 15, od tega devet deklet in šest fantov. Prihajajo iz 12 gimnazij v devetih krajih. Novost letošnje mature je izdajanje certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika za angleški, nemški, italijanski, francoski in španski jezik.

Porabski fotbaleri so že tretjič prvi

V parki, kakši dvesto metrov kraj od Dvorca Rakičan, gé je biu glavni tau prireditve Dobrodošli doma, se je špilo fotbal. Na nogometnom turniru, steri se je začno ob 11. vöri dopaudneva, finale pa je bilou malo po štrtoj vöri popaudneva, je sodelovalo sedem ekip (csapat) Slovincov, bole iz zamejstva kak pa tisti, steri živejo po svejti. Po tiston, ka so že dvakrat gvinili, sam se med kratko petminutno pavzo pogačavala s kapetanom porabske ekipe Szabolcsom Andrejekom.

»Špilali smo prauti ekipi Mura-Drava in ekipi Slovincov z avstrijske Koroške. Obe tekmi smo gvinili. Brodim, ka smo zdaj že v polfinali,« mi pravi in cujda: »Zdaj smo že tretjo paut na turniru, steroga pripravljajo na vseslovenskom srečanju Dobrodošli doma. Dvakrat smo že gvinili, zdaj pa že vsakši štjé, ka naj porabska ekipa ne bi bila najboukša.«

- *Tè se zdaj vse ekipe najbolje trgajo glij te, gda špilajo z vami?*

»Tak je. Mo vidli, kak de nam tadale šlo.«

- *So pojdje, steri špilajo v vaši ekipi, v glavnon tak kak vi, z Gorenjoga Senika?*

Szabolcs Andrejek

Meč med Porabci pa Slovenci iz Avstrije

»Rejsan je tak, podje smo v glavnom z Gorenjoga Senika, samo en par jih je z drügi vesnic in eni tüdi iz Monošta. Pred enim letom smo napra-

vili ekipo za mali fotbal, stera špila v mednarodni ligi z ekipami z Goričkoga.«

- *Vi sami špilate zdaj že neka cajta tüdi velki fotbal v Sloveniji.*

»Ja, že skor štiri leta špilam na Goričkom. Prva sam špilo za ekipo Tromejnik s Kuzme, letos pozimi pa sam šau k njegovom rivali, k ekipi od Grada. Tüdi tau gesen mo ške špilo pri Gradi.«

- *Kelko znam, gračka ekipa, tak kak tista iz*

ka sam v Sloveniji začno špilati v tretjoj ligi, biu za mene velki preskok. Kelko de se dalo, škem priti čim više.«

- *Zdaj dosta cajta preživite v Sloveniji, tak ka ste tüdi več v stiki s slovenskim gezikom.*

»V osnovni šauli sam se včiu slovenski gezik, samo nejsam se dosta navčo. Več sam se navčo zdaj, ka odim na treninge in tekme v Sloveniji.«

- *Se pravi, ka vam je fotbal dosta pomago tüdi pri včenji slovenskoga gezika.*

»Rejsan je tak. Fejst sam zadovolen, ka zdaj dosta baukše gučim, kak sam prva. Če bi bilou več takši kak ge, ka bi meli vsaki den stike s Prekmurci, bi več mladi gučalo materni gezik. Nej samo, če fotbal špilaš, če kakoli drügoga delaš v Sloveniji, se gezika leži navčiš.«

Vas zanima kak je bilou na konci? Porabski ekipi je rejsan gratalo gviniti že tretjo paut po redi. V najvejšoj vročini, gda je na termometri kazalo 33 stopinj Celzija, so bili v finali baukši od ekipe domačinov iz Murske Sobote. Na tretjo mesto je prišla prva ekipa Zveze slovenskih športnih društev iz Italije.

Tekst in kejpa: Silva Eöry

SLO-olimpijada v Števanovcih

Števanovska slovenska samouprava je tudi letos pripravila športno tekmovanje. II. SLO-olimpijade se je udeležilo osem ekip iz domače in sosednjih vasi.

Predsednica slovenske samouprave Agica Holec je izpostavila, da so se odločili za igre,

ki popeljejo igralce v stare čase. Igre so bile povezane z opravili vsakdanjega življenja v preteklosti v Porabju.

Ekipa so bile sestavljene iz petih tekmovalcev, ki so se pomerili recimo v potiskanju samokolnic ali metanju gumijastih škornjev. Da bi ohranili svojo moč, so jim medtem pridne ženske ponujale palačinke in kruh z mastjo ter čebulo.

Po ekipnih tekmovanjih je glavno vlogo prevzel nogomet, na prvem mestu je končala ekipa Andovski Triglav.

L.R. Horváth

Küjarska ekipa penzionistov »Višnje« na Verici

Na Verici-Ritkarovci so svoj vaški den pripravili 8. juliuša v lejpom sončnom vremeni. Na dvauri kulturnoga dauma je velki šator čako lüstvo, ranč tak domanjiva krčmara Marika Konkolič z možaum Tibinom. Veselo dogajanje se je začnilo že pred podnevom s tekmoivanjom v küjanji. Od toga lepšo pa baugšo mesto si v senjaj ne moremo želeli kak v

za okras pa višnje tü. Mi drügi smo se pa brigali za tau, aj baug ne daj ne trpimo žejo v tau velkoj ici. Najprvim smo si vöodabrali mesto, vse vösklali pa vküp znosili, ka so nam domanji pripravili. Nota zaküriti pod bograč se najbolje razmej prej Feri pa se ma najbolje šika tü. Tau nej pitanje, ka smo delo razdeliti, ravnanje smo zavüpali naši šefici, Hugi.

Küjarce in küjar (z leve): Iluška Časar Dončec, Feri Meggyes, Hugi Meggyes pa Klara Fodor

senci pod brezami. Luft nam je eške s sončnoga tala ladilo mrzlo vodno škropljenje (permet), med tejm pa djala fajn muzika. Vsi, steri smo se zglasili za tau küjanje, smo pri cajti pritisnili, gde nas je župan Andraž Dončec s fajnskimi domanjim djabočnim vrastvom ponöjvo. Med sedmimi ekipami, od domanje do Gorejnoga Senika, Andovec, Monoštra-Slovenske vesi, Goričkoga pa Gornje Radgone se vekši tau vsakšo leto da pozvati. Drüštvo porabski slovenski penzionistov se je letos drügo paut zglasilo, zdaj z ekipov »Višnje«, z glavno küjarcov Hugi Meggyes iz Slovenske vesi. Njene pomočnice pa pomočniki so bili Iluška Časar Dončec, Feri Meggyes pa Klara Fodor. Vsi smo küjali pincepörkölt ali vinogradniški bograč, vsakši po svojom. Za küjanje valaum smo zveksoga vse vcuj dobili, menše dele kak nisterne škeri pa začimbe (fűszer) se je pa vsakši sam pobrigo, po svojom. Naša šefica je doma vse v eno veliko lado vküp spakivala, etak prej gvüšno nika ne ostane doma, eške nam pokaraj tü spekla, ka prej aj nika mammo v želaudci, če mo kaj za žéjo požirali, nej ka bi nej poznali pravoga žmaja pri koštavanji. Ja, pa nam je eške zašila küjarske šapke pa förtok,

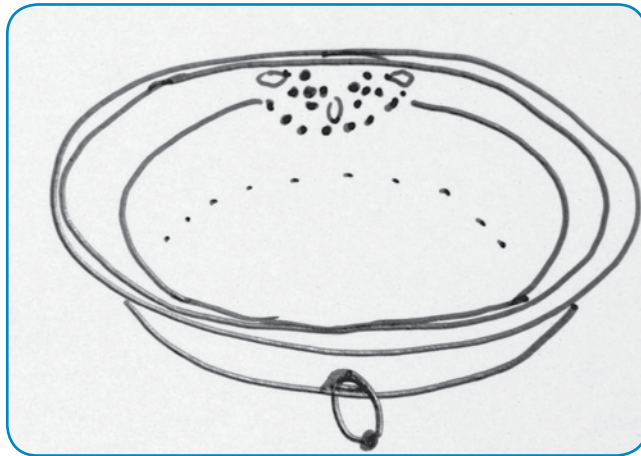
Vsi smo se znajšli, lepau, mirno vküper delali pod rokau küjarce. Eni smo lük pucali, drügi mesau pa špek rezali, tretji lük pa okaje-no mesau rezali, štrti krumče pucali, potistim pa pražili lük pa.... Gda se je lepau ocvrlo, zdincni-valo vcuj valaum mesau tü, smo nejveksö skrb meli na odjen, aj nika ne prismodimo pa naj se pomalek küja, sprautoma pa furt vcuj dava tisto, ka je potrejbno po našom žmaji. Med tejm smo se pa meli čas pogučavati s starimi znanci pa spoznavati z nauvim, kak s küjari iz Gornje Radgone. Med küjanjom smo večkrat koštavali svoj bograč, na konci pa tisto tü, ka so drugi sküjali. Kak je ocenila žirija küjanje, sta zadvečerek na znanje dala na začetki kulturnoga programa župan Andraž Dončec pa predsednik Drüštva za Verico Imre Trajbár. Najbaugši küjarge so bili mladi Gorejnjseničarge, z njimi vred vsejm vküper čestitamo. Naš bograč je za žirijo valau samo štrto mesto, nam pa vcejlak drügo. Mi si tau lejpo doživetje kleti pa želimo, nam se tau šté, ka smo se vsi vküper lepau drüžili pa trno dobro počutili, zakoj se mi, »Višnje« trno lepau zavalimo domanjnoj vesi.

Klara Fodor

V künji inda in gnes (28)

Talejr – krožnik – tányér

Sprvoga so nücali lesene talejre za mesau rezati. Geli so iz piskreni sklejc, štere so se trle. Srejdí 19. stoletja so začnili bole trde piskrene talejre redti (kameninasti fajančni krožnik-ke-

ménycserép tányér) in odavati. Edna takšna fabrika je bila v Županiji Zemplén, na severni Madžarski v vesi Telkibánya. Od 1860 do 1906 je tau fabriko prejkemo Gyula Fiedler, stari oča Marije Fiedler, žene Kurta Götza, štera je na Dolenjom Siniki v Götzovom marofi pokopana.

Takšne trde piskrene sklejce so pri nas samo po svetkaj ali na gostüvanji nücali. Te talejri so ozajek malo lükno meli, ka so je leko na steno obejsili. Pri nas so skauz te lükne farbaste cvörne potegnili pa zvezali. S toga so znali, štere talejre od štere iže so na pausado dobili, gda so gostüvanje meli.

Gnes nücamo v künji takšne talejre tö, štere leko nut v mikrovvalovno pečico dejemo pa ne paučijo.

Marija Kozar

Meša pri Rüšičovom križi

Slovenska i vogrska meša je bila 8. julija pri Rüšičovom križi v Ritkarovci, steroga so dali postaviti 1892. leta, letos so ga pa obnavili. Pri meši stero sta slüžila župnika Dejan Horvat in Tibor Tóth, steriva sta križ blagoslovila, je popejvo cerkveni pevski zbor iz Števanovec.

Slovenska samouprava Verica-Ritkarovci je tau leto dala obnoviti pet križov v vesi, dela so koštala 282 gezero forintov.

L.R.H.

porabje.hu

... DO MADŽARSKE

Lani za deset tisoč več kriminalnih dejanj kot predlani

Po podatkih državnega tožilstva je bilo v letu 2016 za kakih 10 tisoč kriminalnih dejanj več kot pred enim letom. Lani je bilo v državi 290 779 registriranih kriminalnih dejanj, kar je za približno 3 odstotke več kot predlani, toda položaj je še zmeraj boljši kot leta 2014, ko jih je bilo za kakih 12 odstotkov več. Lani so obtožili kakih 80 tisoč storilcev, od le-teh so pravnomočno obsodili 77 tisoč, med njimi so na dosmrtno kazen obsodili 34 ljudi.

Med kaznivimi dejanji je tudi lani bilo največ kraj in tatvin (približno 160 tisoč), nasilne smrti je umrlo 226 ljudi, kakih 15 tisoč šoferjev so kaznovali zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Policisti so registrirali več kot 6 tisoč primerov, povezanih z mamili. V zaporih je bilo leta 2016 več kot 16.500 zapornikov.

Zanimivo je, da se je v državnem merilu število kriminalnih dejanj povečalo za 3 odstotke, v Železni županiji je bilo v letu 2016 za 30 odstotkov manj kaznivih dejanj kot pred enim letom.

Vse več civilnih organizacij ignorira zakon

Prejšnjo sredo je potekel rok za registracijo tistih civilnih (nevladnih) organizacij, ki dobivajo podporo iz tujine. Parlament je z večino vladnih strank sprejel zakon, ki predpisuje civilnim organizacijam, ki dobivajo letno več kot 7,2 milijona forintov podpore iz tujine, da se morajo registrirati kot civilne organizacije, podpirane iz tujine. To morajo navesti na vseh svojih izdajah ter izpostaviti na vseh svojih prireditvah. Nekatere nevladne organizacije – med njimi TASZ (Družba za zaščito temeljnih svoboščin), Helsinška komisija in Amnesty International – so zavrnile registracijo, sklicevale so se na državljansko nepokorščino. Zadnji dan pred potekom roka so se jim pridružile še nekatere organizacije, me njimi tudi sklad Avtonomija, ki se ukvarja z integracijo Romov. Zakon, ki je dvignil precej prahu ne le doma, temveč tudi v EU, ne velja za narodnostne (manjšinske), verske in športne organizacije.

Obnovljeni križi na Verici-Ritkarovci

Nejdavnik so na Verici-Ritkarovci, gda so vaški den meli, blagoslovili obnovljene obcestne križe, vsekup pet. Tej leseni, betonski, marmorski križi so fejt značilni za Porabje, žal, dosta taši ji je, steri so že cejlak nanikoj prišli ali so se že porušili. Te križe so že sploj davnik postavili, zavolo tauga, ka bi se zahvalili Boge, ka njim je pomago, gda je tau fejt potrebno bilau. Tej križi so ime zveksoga od tiste družine dobili, stere so je dale postaviti. Dosta taši križov je, gde že nega nikoga iz tiste družine, stere so je postavile. Ali pa potomci indrik živejo. Dapa tej so tō nej tazapuščeni, zato ka vaščani brigo majo na njé. Od blagoslovitve pa od križov sem spitavo predsednika slovenske samouprave Piština Trajbara.

- Pišti, nejdavnik ste meli vaški den na Verici-Ritkarovci, gde ste blagoslovili tiste obcestne križe, stere ste obnovili. Zaka je tau zdaj vam napamet prišlo?

»V vesi osem obcestni križov mam, s toga smo pet obnovili, dva kamena pa tri lesene. Najbola smo je farbat mogli, zato ka je biu taši leseni križ, steri je osemdesetprvoga leta biu slejdnjič pofarbarani, kameni pa več kak šestdeset lejt. Te križe so malo vsigdar popravljali, rauže sadili pa nosili, dapa tak kak smo je zdaj obnovili, tak nej.«

- Lüstvo zato odi k tem obcestnim križom, ka je v vesi mate?

»Večkrat vidim, ka se stavijo pa molijo pred njimi, pa nej samo domanji, liki drugi tō, ka tōj mimo dejo. Zvün tauga pa še iz vesi odijo okapat pa rauže sadijo, zato ka dosta je že taši križov, ka tisti, steri so je postavili, več ne živijo ali so pa daleč kraj od dauma, pa te zato smo té križe zdaj mi dali obnoviti.«

- Tau se vej, ka zaka so te kri-

že postavili?

»Tau se trno ne vej, zato ka sploj davnik so je že postavili. Na ednoga je goranapisano, ka je postavljeni biu leta 1892. Tau je tak davnik bilau, ka se na tau več starci tō ne spomnijo.«

- Tisti fejt stari leseni križ, steri je nejdaleč kraj od kulturnega dauma, tistoga je sto postavo?

»Tau ne vej, dapa če bi Karba Emo pito, ona bi znala, zato ka mislim, ka tista rodbina ga je postavila, na sterom grünti križ stoji.«

- Pa čiden je tisti leseni križ, steri tam cejlak vanej pred

le, dapa krave so se postrašile pa so njega tavdarile, kaule so

Pišti Trajbar

prej njega potegnile, tak so ga bujle.«

- Pet križov ste obnovili, tri

Obnovljeni Rušičov križ, kauli njega pevci pa pevke števanovskega cerkvenoga zbora

vesnicov pri pošitji stoji?

»Tisti je Žöjlin križ, oni še živejo, tak ka tistoga oni majo v redi.«

- Če se tadala pelamo na lejvi strani je eden mali križ, tam na okrajmi njive, tistoga sto postavo pa zaka?

»Kak se proti Verice pelamo, tam je eden mali križ, steroga so za spomin postavili tistoma, steroga so krave tazavozile pa je mrau. Tau je leta 1982 bilau gda je Vuk - kak se je po iži zvau - s kravami pelo kau-

nej. Tiste nej trbelo ali zaka so vöstanili?

»Bola so paulek pri ižaj, pa tej križi še majo tiste, steri je v rede majo. Če tak gledamo, mala ves smo, pa itak dosta, osem križov mam. Žau, ka od tej križov več dostavse ne vejmo. Sto pa zaka nji je postavo? Tau bi že vejn prvin mogli vöopitati od starejšoga lüstva, oni so gvüšno kaj več znali. Zato pa zdaj od Mecinoga križa samo telko vejmo, so ga leta 1912 postavili iz

Števanovec, dapa tau, ka te zaka, že vejn niške nede znau povedati.«

- Sto je obnauvo, sto je dau obnoviti te veričke pa ritkarovske obcestne križe?

»Dostakrat smo že zmišlaval na tejm, ka bi dobro bilau te križe obnauviti pa te je zdaj prišlo tak daleč, ka smo vcujstanili. Tau delo je lokalna pa narodnostna samouprava vödala pa je Csilla Várkonyi obnovila vsej pet križov, na vaški den smo je pa blagoslovili.«

- Pa kak se je posrečo vaški den?

»Lejpi den je biu, sploj pa zato, ka še te obcestne križe smo tō zdaj blagoslovili v programu vaškega dneva. Na kulturni program smo meli pozvani ženski zbor Marija Peruško s Hrvatskoga Židanja. Nejsmo je prosili, dapa oni so taprišli, gda smo križ svečali pa tam so nam še zospejali Marijino pesem, tak ka fejt lejpo je bilau pa fejt smo njim hvaležni za tau.«

- Pišti, od tauga je kaj starejšo lüstvo gučalo, kak kaj bilau, gda sta Verica pa Ritkarovci posaba vesi bili?

»Pripovejali so, ka so iz Ritkarovca na Gorenji Senik odli k meši, z Verice pa v Števanovce. Še gnesden je tak, ka Ritkarovčani se v Ritkarovci na svoj cintor pokapajo, Veričani pa v Števanovci. Prvin, eške davnik so se Ritkarovci kak fara k Dolenci držali, tau je še prvin bilau, kak bi meja bila. Moja baba so še tam bili krščeni leta 1919. Gda je meja gratala, potistim smo se k Gorenjomi Seniki držali.«

- Zdaj že vsi Ritkarovčani v Števanovce odite k meši?

»Zdaj že v Števanovce odimo, dapa vseedno kama odimo,

zato ka kak fara se Števanovci tō k Gorenjomi Seniki držijo. Nam iz Ritkarovca je vseedno, kama demo k meši, zato ka če kilomejeter gledamo, je ranč telko na Senik tō, kak če v Števanovce demo. Zdaj smo se že vcujzeli, ka v Števanovce odimo, dapa so še taši, steri k seniški meši dejo.«

- Od tauga sem nika čüjo, ka zaka je zvaun v Ritkarovci pa nej na Verici, samo sem že pozabo, kak je te tau zdaj?

»Dja tau tak vej, ka sprvoga so nej vedli, kama aj ga postavijo, birauv je tam proto meje biu doma, pa tau sto, aj ga kak najbolje čüje, zato ga je dau postaviti, gde je zdaj, pa nej na Verico. Dapa dja tak mislim, zato so ga tapostavili gde je zdaj, ka tam na tistom tali je največ ramov bilau gnauksvejta pa od tistac se najbola čüje.«

- Prvin je stera ves bila vekša, Ritkarovci ali Verica?

»Zdaj na Verici več lüstva žive, prvin pa je v Ritkarovci bilau več. V Ritkarovci je prvin bila krčma tō, tam pri Brejznjatjini. Pa po drugi svetovni bojni je tanács (občina) tō tam biu, tak ka prvin so Ritkarovci vekša ves bili.«

- V Ritkarovci pri zvoniku je niši velki pataun pa niše kolé so tam gor, ka je tau bilau?

»Gnauksvejta, gda nej bilau še elektrike, tam so s konji gnali edno kolau, pa te tau je tak šlau, kak če bi kakšni motor biu. Vse, ka je trbelo, so s tejm leko zavrteli, kak mlatilnico, bint, vse, ka je gnati trbelo.«

- Vaščani tau držijo pa gučijo, ka dem na Verico ali v Ritkarovce?

»Slovenski se pravi, ka ritkarovski tau pa ka Verica, vogrski pa samo telko, ka Kétvölgy. Istina, zdaj nejdavnik sem vido, ka na velki avtobus je naprej vö bilau spisano, ka Permise. Zato ka Verica se je tak zvala vogrski, gda sta še dve vesi posaba bile. Sto pa zaka je tau tak vönapiso, tau ne vej.«

Karči Holec

Slovenski gezik pá v nevarnosti

Jugoslavija je mejla od leta 1945 v svojem imeni »federativna«, v istini pa je bila centralizirana. Potrebo po krepki centralni oblasti (hatalom) so vopostavljali ništerni slovenski političari tó, vej so pa brodili, ka znamenüje krepka Jugoslavija mogaučnost za prejkpostavitev slovenske pa rovačke grajnec prauti Italiji.

Kak komunistarge so glavni jugoslovanski političari naprejpostavljali klasno, »razredno pitanje«, tau je dati oblast lidam, štere so prva voponücali. Brodili so, ka je »nacionalno pitanje« za vsikdar rejšeno s federativnov Jugoslavijov, v šteroj majo narodi gnake pravice. Sloveniji pa se je nej vidla centralizirana gospodarska politika, vej je pa kak najbolje moderna republika v vküpnopalacko največ nutplačala, od tistec pa najmenje penez nazajdobila.

Slovenski gezik je nej emo gnake pravice v sodačiji, državni kancelajaj pa inštitucijaj. Na konzulataj ino ambasadaaj na tihinskem so Slovenci nej mogli v slovenskom geziku pomauč prositi. V Sloveniji je viselo dosta »srbohrvaški« plakatoj, na panaufaj so bili napisi v tom geziku, po kinematografaj so leko podnapise ranč tak samo v srbohrvaščini šteli.

Do vekši mednacionalni krejganj je v Jugoslaviji prišlo na konci petdeseti lejt. Politični pa državni organi so steli na idejo srbski politikov nutvpelati »edno kulturo, edno rejč ino eden narod«. Centralizaciji so se najbolje prauti postavili Slovenci ino Hrvati. Rovatom se je nej najbolje vidlo tau, kelko penez morejo v vküpnopnutplačati. Donk pa so si gorprosili eške nika drügo: njini intelektualci so z deklaracijo iz leta 1967 pokazali mišlenje, ka »srbohrvaškoga gezik« nega, v Srbiji, Črnoj gori, Bosniji pa na Rovačkom prej vsi ejkstra

materni gezik majo.

V petdeseti lejtaj so najbolje glasni bili Slovenci: oprvin so se s srbskimi kolegari svadili slovenski pisateli, na konci desetletja pa političari tó. Pisateli so v oči metali, ka voditeli direkt neškejo pripoznati, ka živejo v Jugoslaviji večfele narodi z ovaškim maternim gezikom pa (zavolo zgodovine) ovaškov kulturnov tradicijov. Republike pa so prej nej samo upravne enote (közigazgatási egység), liki so napravlene po narodnostni grajncaj.

Pri svajüvanji so Slovincam najvec pomagali Rovati pa Make-donci, na začetki šestdeseti lejt so začnile ništerne slovenske kulturne inštitucije ležej delüvati. Na televiziji je bilau več programa v slovenskom geziku, aprila 1968 so slovenski gledalci oprvin vidli dnevnik (híradó) v svojoj maternoj rejči (prva so novice po cejlój Jugosaviji nutšteli v srbohrvaščini). Vsikdar več filmov so slovenski podnapisali, vsikdar

več penez za kulturo je ostalo doma. Kultura ino gezik sta pá branila slovenski narod. Krejgalo se je pri politični pa gospodarski pitanjaj tó. Slovenski političari so meli v drügoj, socialističnoj Jugoslavi vekšo mauč kak v prvoj, kraleskoj, pri gospodarski reformaj ranč tak. Ništerni pa so bili prauti njim, ka prej škejo v Sloveniji napraviti tak-

šo situacijo, v šteroj do moderne republike voponücale bole srmačke tale rosaga. Od začetka šestdeseti lejt so bile nacionalne polemike vsikdar krepše pa üše.

Političari so se furt spitavali: kak povekšati demokracijo tak, ka bi nej škaudili mono-

pred njauv, rešenja pa je edna nej prinesla.

Donk je ustava iz leta 1974 pripelala nika nauvoga: v ednom tali jugoslovanskoga parlamenta (»Zbor republik in pokrajin«) so se leko samo tak odlaučili, če so za tau glas dale vse republike ino pokrajine. Tak sta bole krepkivi gratali avtonomi pokrajini Kosovo ino Vojvodina, tau pa se je srbskim političarom spoj nej vidlo. Slovenski komunistarge so s tejm dosegnili velko samostojnost za Slovenijo.

Znamenje republik je vekšo gratalo že na konci šestdeseti lejt. Slovenija je najbolje voponücala nauvo situacijo v sodačiji: zvün Jugoslovanske ljudske armade (JLA) so napravili tzv. »republiške teritorialne obrambe« (közvársasági területvédelmi erők). Od lejt 1968-1969 je spoj krepka gratala Teritorialna obramba Slovenije, iz štere je kisnej v samostojnoj Republiki Sloveniji gratala Slovenska vojska.

Drüga Jugoslavija je nej bila demokratični rosag, cejlo oblast je prejkmejla Zveza komunistov. Nej je bilau opozicije, zatok so falile nauve pa friške ideje. Najvekša organizacija, štera je nej pod komunistično oblast slišala, je bila katoličanska cerkev. Komunizem je emo fundament v ateizmi ino čistak laučo cerkev od rosaga. Nej so samo zbrisali vse stare pri-

viligije Matere Cerkve, liki so vse napravili prauti njenomi delüvanji tó. Že leta 1945 so püšpecke v Jugoslaviji prejk »Pasterskoga pisma«, šteroga so v cerkvaj goršteli djenau pred volitvami (választások), zdignili glas prauti sistemi. Slovenija ino Hrvaška sta bili tradicionalno katoličanski republiki, njine cerkvene organizacije so bile glavni idejni ino politični protivniki komunistarov. Jugoslavija je leta 1952 stavila diplomacijo z Vatikanom, na začetki šestdeseti lejt pa se je vse donk začnili normalizerati. Vekši tau duhovnikov je biu lojalen do oblasti.

Z nauvimi idejami se je v petdeseti lejtaj zglasila nauva generacija intelektualcov. Kritični pisci so leko svoja pisanja v drügi komunistarski rosagaj vödali samo v tzv. »samizdataj«, v Jugoslaviji pa v legalni novinaj tó. Cenzura je nej tak sigurna bila (nej pa je bilau slobaudno kritize-rati Tita), grajnec prauti Zahodi so bile oprejte, ideje so se vöminjavale s tihinskimi intelektualcami. Slovenija je bila republika, gde se je najbolje prejkdavalo mišlenje, ovaško od uradnoga.

Oblast pa je skrb mejla na tiste, šteri so ovak brodili, vej so pa tau bili lidgé s političnimi ambicijami. Najbole so pazili na katoličanske intelektualce, vse pisatele ino univerzitetne profesore. Z Zahoda je prišo glas študentski rabuk, komunistarski voditeli pa so sejre vlasé dobivali od nauve kulture tó, prejk štere so mladi pokazali, ka so nej zadovolni s politikov.

Jugoslavija je bila dosta slobaudnejša kak drügi komunistarski rosagi, v njej pa so v šesti republikaj živeli večfele narodi. Svajüvanje med njimi je leko oblast eške dugo nazajdržala, po smrti Josipa Broza Tita majuša 1980 pa je več nej bilau poti nazaj iz pekla.

-dm-

Aprila 1968 so leko Slovenci na televiziji oprvin vidli dnevnik v maternom geziku

Iz Teritorialne obrambe Socialistične republike Slovenije (1968-1990) je gratala gnešnja Slovenska vojska

so večkrat prejkspisali ustavo (alkotmány), prvo iz leta 1946 so za sedem lejt v fundamentaj spreobrnali. Leta 1963 je nauva ustava dala rosagi nauvo ime »Socialistična federativna republika Jugoslavija«, že leta 1974 pa je prišo temeljni zakon, šteri je nutvpelo spoj dosta novosti. Vsikša ustava je bila dukša pa bole komplicerana kak tista

TA GENERACIJA SE EŠČE ZNA VESELITI...

»...enkrat samo nazaj, tam je moj rojstni kraj.« so spejvale Sombotelke Spominčice na za-

Popejvali so znane pa malo me-nje znane porabske pesmi, stere so se publiki trno vidle, vej ji je pa

gledališko skupino piše skeče. Te zadvečerek smo vidli od nji dva skeča, v prvom (Vdova) bi saused rad odo k sausedici, ster- roj je mrau mauž, dapa žena pa sausedica ga prejkličita, zatok pa gorplače. Ranč tak gorplača gos-paud Teodor v drugi igri, steri bi rad namesto svoje malo že starej- še žene spau z mlado (h)lapico, dapa v posteli (h)lapice najde svojo ženo. Kak je avtor skečov gospod Ružič pravo: Lübezen je veselje pa tudi nevolja.

Tau smo vidli pri Zgrebašaj iz Pečarovec tō, steri so zašpilali skeč Danice Kardoš z naslovom Pričaküvanje. Pri brbejri žmet- no čakata na vižgalivanje dvej ženski, obadvej sta kusti, ena je malo že starejša pa čaka tretjo dejte, druga je mlada pa kumik čaka, ka de se ji rodilo prvo dejte.

zavolo službe dosta kraj od rama. Na konci se pokaže, ka sta Peter pa Pavel eden pa isti človek. Pa če

Potejm, ka smo si potešili žejo pa lakoto, so zašpilali muzikantje iz Rogaševca, ansambel »Nimam

Penzionisti med gledanjem kulturnoga programa; v prvoy vrsti na sredini slovenska zagovornica v vogrskom parlamenti Erika Kōleš Kiss, ob njej s prave strani njeni mauž Janči Kiss, z leve strani Károly Bauer, predsednik varaški penzionistov

četki kulturnoga programa na Pikniki in kulturnom zadvečerki Društva porabski slovenski penzionistov, steroga so si letos orga- nizirali na Verici pri kulturnom daumi 9. juliuša.

Penzionisti iz vsej koncov Porab- ja so se začnili zbirati že po 14. vōri, se malo pogučavali, veselili eden drugomi pod velkim ša- torom, steroga je dala postaviti verička samouprava, vej so pa en den prva meli programe več- koga dneva. Kauli tretje vōre so se potejm vsi navzauči znosili v vōlko dvorano kulturnoga doma, gde ji je pozdravila predsednica društva Klara Fodor, stera njim je želežla, naj se te den njina duša napuni z veseljom, radostjov, naj pozabijo na vse probleme in skrbi. Ejkstra je pozdravila goste, med njimi slovensko zago- vornico v vogrskom parlamenti Eriko Kōleš Kiss pa predsedni- ka Društva penzionistov Varaša Károly Bauera.

Na odri se je potejm pa zasli- šo glas harmonike (Francek Mukič) pa tamburice (Dušan Mukič) in so spepejvale tri naute Spominčice. Skupina, stero gor- držita sombotelska slovenska sa- mouprava pa slovenko društvo, vodi go pa Francek Mukič, spejva že 13 lejt, med tejm časom je pri- pravila dva CD-na, dosti nastopov je mejla na Vogrskom, v Sloveniji, bili so že v Srbiji pa v Avstriji tō.

nagradila z velkim aplavzom.

»Smej nas zatok naj ne zapi-

Člana KUD Goričko iz Gornji Petrovec kak gospaud Teodor pa njegva žena Sidika

Ansambel »Nimam časa« iz Rogaševca

sti,« je pravo Aleksander Ružič, steri je predstavo Kulturno umet- niško društvo Goričko iz Gornji Petrovec. Kak je pravo, plešejo pa špilajo skeče že 25 lejt, pri tom največ sam napravi, ka za

Zgučavata se o svoji možaj, part- neraj. Starejša ma Pavla, steri je nej najbaugši mauž, nika lejpoga nejma z njim. Mlada pa Petra, steri nej vse napravi, go na rokaj nosi. Pri obadvōma je baja, ka sta

Sombotelke spominčice s fudašom Francekom pa tamburašom Dušanom Mukičom

bi tau nej dojšlo, kak Pišta je na- pravo dejte eške tretjoj ženski tō. Smej se je tō nej sto dojt po igray, ranč tak kak pesem nej, stero

časa«, steri je ranč tak na srtejo pozvau tiste, steri radi plešejo. Plac se je brž napuno, ranč tau nej štelu, ka je vročina trno pri-

Hvala za pomauč

Društvo porabski slovenski penzionistov se trno lepau za- hvali za vsefele pomauči zatau, ka je srečno leko vōspelalo svojo poletno srečanje. Baug plati za finančno pomauč soor- ganizatori/társzervező Slovenskoj zvezi, Sloveniji pa vsejm tistim svojim penzionistom, steri so te den tū vcuj pomogli, števanovskim-otkauvskim pa slovenčarskim penzionistom pa eške plus za fajnske pa lejpe domanje pokaraje. Za lejpo, čisto pa velko mesto, ka smo dobili z dobre vaule, se zava- limo veričkomi župani Andraži Dončeci, za vsefele fizično pomauč pa skrbniki vesi Tomini Dončeci, števanovskomi župani Čabini Bartakoviči Časari za vaški kombi. Hvala vsejm tistim penzionistom, steri so vōspelali pogostitev ali kaj drugo pomogli. Na konci se pa spoštanjaum zahvali- mo kulturnim skupinam za lejpi, veseli program, gostom pa vsejm svojim članom, sterim se nej vnaužalo pa so vzeli pozvanje.

so po drugom nastopi Spomin- čic vsi vküper spejvali. Na konci kulturnoga programa je Marija Kozar, predsednica sombotelske slovenske samouprave, pozvala društvo penzionistov v Sombotel, gde bodo letos geseni Slovenci organizatorge županijskoga na- rodnostnoga dneva. Med tem časom, ka so se lidgé spakivali nazaj pod šator, je prišo muzikant Lajči Nemec iz Hodo- ša pa jim volau davo za plesanje. Ništrni so rejsan začnili plesati, ništrne ženske pa so flajnsno no- sile žmane kūjane klobase z gor- čico (mustár) pa krüjom, vse je bilau tanapravleno en-dva-tri.

tiskavala pa fejest sparno bilau. Plesci so si malo leko počinauli, gda so zaspejvali trgé moški iz Rogaševca. Njino lejpo spejvanje je bilau balzam za dušo. Druženje, pogučavanje, plesanje je držalo vse do pau ausme vōre, gda so višje sile napravile svoje. Iz oblakov, steri so se zbirali že kauli pau sedme, se je püsto dež. Dapa tau nej mautilo penzio- niste, ka so meli zorganizirano autobuse domau. Vōrvlen, ka je nikomi nej bilau žau, ka se je tak odlaučo, ka nedelski zadvečerek preživi na pikniki penzionistov.

Tekst in kejpi: Marijana Sukič

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 21. JULIJA
DO 27. JULIJA**

PETEK, 21.07.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.00 Moj pogled na znanost: V veselje - prof. dr. Tomaž Zwitter, dokumentarna oddaja, 11.45 Kraji in običaji: Življenje z naravo, oddaja TV Koper-Capodistria, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Maja Majcen, Nuša Drašček Rojko, Simfonični orkester Akademije za glasbo in Marko Letonja (B. Britten), 14.20 Široki vrh, Broad Peak, dokumentarni film, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.55 Opus: One - ženske skladateljice, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran: Varuhi kotline Káli, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, poletje 2017, 18.10 Pujša Pepa: Sonce, morje in sneg, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Prifarci Sloveniji, 21.25 Med valovi, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Tri barve - rdeča, koprodukcijski barvni film, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

PETEK, 21.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.15 Slovenski vodni krog: Bohinjsko jezero, dokumentarna nanizanka, 8.40 Sledi: Kuhinja - srce doma, dokumentarna oddaja TV Maribor, 9.05 Dobro jutro, poletni izbor, 11.05 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 12.05 Bleščica, oddaja o modi, 12.35 Bučke, satirično informativna oddaja, 13.10 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 19. etapa, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.45 Otroški program: Op! 20.0 Zlata kletka, francoski film, 21.35 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 22.50 Polnočni klub: Po znanih in neznanih poteh, 0.00 35 let oddaje ŠTOS: Še v Torek Obujamo Spomine, 2.25 Glasbeni spoti, 3.25 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 19. etapa, 4.55 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

SOBOTA, 22.07.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.40 Domovina in država, dokumentarni film, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.20 Ambienti, 15.05 Človeško vesolje: Od človečnjaka do vesolja, angleška dokumentarna serija 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Jure Košir, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Oblikovanje vrtov: Vrt na balkonu, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: Hitro rastemo, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Evrovizijski zbor leta 2017, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Poletna scena, 22.30 Alabama Monroe, belgijsko-nizozemski film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

SOBOTA, 22.07.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.10 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 10.05 Med valovi, 10.30 10 domačih, 11.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 12.40 Bleščica, oddaja o modi, 13.30 Presenečenja, 14.30 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 20. etapa, 18.00 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 18.50 Kraji in običaji: V smeri sanj, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.20 Infodrom, poletje 2017, 19.30 Adrenalinci: Zipline, dokumentarna serija o mladostnikih, 20.00 Tehnika ljudstvu, dokumentarni film, 20.55 Odbojka na mivki - turnir evropske serije, 23.00 Vse je mogoče, 0.30 Slovanska duša in slovensko srce, koncert Mance Izmajlove, 2.15 Glasbeni spoti, 3.20 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 20. etapa, 4.50 Zabavni kanal, 5.50 Glasbeni spoti

NEDELJA, 23.07.2017, I. spored TVS

6.35 Poletna scena, 7.00 Živ žav, otroški program, 9.55 Govoreči Tom in prijatelji: Molčeči Tom, risanka, 10.05 Nabriti detektivi: Hiphop, nemška otroška nanizanka, 10.50 Prislunhimo tišini: Medicina in tehnologija v koraku z gluhoti, izobraževalna oddaja, 11.20 Ozare, 11.25 Pastir, dokumentarni film o svetniškem kandidatu Janezu Francišku Gnidovcu, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Prifarci Sloveniji, 15.00 Na apaški meji, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 18.40 Dinotačke: Kar je skočilo visoko, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna

hiša Velvet (II.): Bel božič, španska nadaljevanka, 21.20 Intervju: Stanka Golob, 22.05 Poročila, Šport, Vreme, 22.35 Poletna scena, 22.55 Andrej Gosar: Mislec v prelomnih časih, dokumentarni portret, 23.55 10 let - Ples in koreografija: Rosana Hribar in Gregor Luštrek, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.30 Info-kanal

NEDELJA, 23.07.2017, II. spored TVS

7.00 Glasbena matineja, 8.35 Kraji in običaji: Življenje z naravo, oddaja TV Koper-Capodistria, 9.20 Bela sužnja, kolumbijska nadaljevanka, 10.20 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 11.00 Oblikovanje vrtov: Vrt na balkonu, 11.30 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.20 Nežka se moži, TV-priredba komedije v izvedbi SNG Drama Ljubljana, 14.40 Derren Brown: Poskusi: Kviz, 15.45 Avtomobilnost, 16.45 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 21. etapa, 20.00 Žrebanje Lota, 20.10 Plavanje - svetovno prvenstvo, 21.15 Dnevnik Mone Lize, francoska dokumentarna oddaja, 22.10 Pogrešana, francoska nadaljevanka, 23.05 Anno Domini, ameriška nadaljevanka, 23.50 Kolesarstvo - dirka po Franciji: 21. etapa, 1.20 Glasbeni spoti, 2.20 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 24.07.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Utrip, 6.10 Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.35 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.15 10 domačih, 11.50 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Iskalca, dokumentarni film, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.35 Firbologi: O nunah, mežikanju in konjskih drekih, mozaična oddaja za otroke, 16.00 Z glasbo in s plesom, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Adrenalinci: Potapljanje, dokumentarna serija o mladostnikih, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijatelji: Futuratron, risanka, 18.10 Vila Mila: Ne ti ne jaz, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Peš po Himalaji, popotniška oddaja, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Zločini v Walesu (II.), angleška miniserija, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

PONEDELJEK, 24.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.05 Slovenski vodni krog: Iška, dokumentarna nanizanka, 9.45 Dobro jutro, poletni izbor, 11.55 Pianist v belem, portret dr. Pavla Kornhausserja, 13.05 Dober dan: Kuharski dvboj, 14.00 Polnočni klub: Po znanih in neznanih poteh, 15.30 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.40 Avtomobilnost, 17.25 Plavanje - svetovno prvenstvo, 19.30 Otroški program: Op! 20.00 Derren Brown: Poskusi: Krivda, 20.50 Kjer bom doma (I.): Skrivna ljubezen, avstralska nadaljevanka, 21.35 Po potresu, kitajski film, 23.50 Večer z lutkami: Jakova mračna skrivnost, razvedrilna oddaja, 0.35 Glasbeni spoti, 1.40 Plavanje - svetovno prvenstvo, 3.00 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

TOREK, 25.07.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.00 Pastir, dokumentarni film o svetniškem kandidatu Janezu Francišku Gnidovcu, 11.45 Operne arije, 11.45 Mezzosopranistka Monika Bohinec, 12.00 Baritonist Jože Vidic, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Čez planke: Ciper, 14.30 Oblikovanje vrtov: Vrt na balkonu, 15.00 Potepanja - Barangolások: Vértés és/in Mecsek, oddaja TV Lendava, 15.45 Otroški program: Op! 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kulturni vrhovi: Višarje, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Zadruga Soglasnik, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Poldi: Dan, ko je Dani postal moder, risanka, 18.10 Niko: Previdno, Joži!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Durrellovi (I.), angleška nadaljevanka, 20.55 Hitlerjeva biblija, dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Spomini: Zora Konjajev, dokumentarna oddaja, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Info-kanal

TOREK, 25.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.35 Slovenski vodni krog: Dravinja, dokumentarna nanizanka, 9.15 Dobro jutro, poletni izbor, 11.30 Andrej Gosar: Mislec v prelomnih časih, dokumentarni portret, 12.40 Vitanje v veselju, Sunita, dokumentarni

film, 13.50 Dober dan: Kuharski dvboj, 15.00 Odbojka na mivki - turnir evropske serije, 17.25 Plavanje - svetovno prvenstvo, 20.00 Sanje o očetovstvu, kanadska dokumentarna oddaja, 20.55 Kjer bom doma (II.): Nobenih skrivnosti, avstralska nadaljevanka, 21.45 Čas za Manco Košir: Jeza, 22.35 Skrivnosti Brokenwooda (I.): Lov, novozelandska miniserija, 0.10 Glasbeni spoti, 1.15 Plavanje - svetovno prvenstvo, 2.35 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

SREDA, 26.07.2017, I. spored TVS

5.30 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.40 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.25 Dežela smehljaja: Večer najlepših operetnih in opernih arij, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: Stanka Golob, 14.30 Kulturni vrhovi: Višarje, dokumentarna oddaja, 15.00 Pod drobnogledom - Nagytó alatt: A bört/Post, oddaja TV Lendava, 15.45 Male sive celice: OŠ Narodnega heroja Maksa Pečarja in OŠ Gornja Radgona, kviz, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zapeljevanje pogleda: Matjaž Počivavšek in Mirko Bratuša, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Dobra praksa v medicini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Čarli in Lola: Reci keks, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Poletje v pritličju, francosko-nemški film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Od Caligarija do Hitlerja - kinematografija v Weimarski republiki, nemški dokumentarni film, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

SREDA, 26.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.40 Slovenski vodni krog: Gradaščica, dokumentarna nanizanka, 9.20 10 domačih, 10.05 Dobro jutro, poletni izbor, 12.05 Večer z lutkami: Jakova mračna skrivnost, razvedrilna oddaja, 13.05 Pedro Opeka, dober prijatelj, dokumentarni film, 15.05 Čas za Manco Košir: Jeza, 16.10 Tour - ura resnice, 1. del; povzetki kolesarske dirke po Franciji 2017, 17.25 Plavanje - svetovno prvenstvo, 20.10 Žrebanje Lota, 20.20 Satiesfikcije: Sprehodi z Erikom Satiejem, koprodukcijski glasbeni film, 21.15 Kjer bom doma (II.): Verjamem, avstralska nadaljevanka, 22.05 Križ in pištola, italijanska dokumentarna oddaja, 23.00 Rok Golob in Big Band RTV Slovenija, 23.45 Presenečenja, 0.40 Glasbeni spoti, 1.40 Plavanje - svetovno prvenstvo, 3.00 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 27.07.2017, I. spored TVS

5.50 Poletna scena, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Vikend paket, 10.30 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.10 Zapeljevanje pogleda: Matjaž Počivavšek in Mirko Bratuša, dokumentarna oddaja, 11.45 Ambienti, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Pozabljeni Slovenci: Ivan Regen, dokumentarna oddaja, 14.00 Pozabljeni Slovenci: Vladimir Kante, dokumentarna oddaja, 14.30 Slovenci v Italiji: Marta Verginella, 15.00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem: Pataky Kálmán, oddaja TV Lendava, 15.40 Peš po Himalaji, popotniška oddaja, 16.30 Poletna scena, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Moj pogled na znanost: Prof. dr. Marko Mikuž, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek - zgodbe priseljencev: Ali iz Basre, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Zu: Zujevo ptičje strašilo, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Poti, angleški film, 22.00 Odmevi, Šport, Vreme, 22.45 Poletna scena, 23.10 Iz pozabe, angleška miniserija, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

ČETRTEK, 27.07.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.00 Slovenski vodni krog: Pesnica, dokumentarna nanizanka, 9.40 Dobro jutro, poletni izbor, 11.40 Dober dan: Moja mama noče v dom! 12.40 Med valovi, 13.20 Alpe-Donava-Jadran: Varuhi kotline Káli, 14.00 Evrovizijski zbor leta 2017, 16.10 Tour - ura resnice, 2. del; povzetki kolesarske dirke po Franciji 2017, 17.25 Plavanje - svetovno prvenstvo, 20.05 Poslednji inkovski most, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Kjer bom doma (II.): Sanjski poljub, avstralska nadaljevanka, 21.45 Žena, mož in nepravilnosti, angleška nadaljevanka, 22.40 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Josipa Lisac, 23.30 Bučke, satirično informativna oddaja, 23.50 Slovenska jazz scena, 0.40 Glasbeni spoti, 1.45 Plavanje - svetovno prvenstvo, 3.00 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.

info@radiomonoster.hu

Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz

Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

www.radiomonoster.hu

UTRINKI IZ VRTCA DOLNJI SENIK

Bližajo se poletne počitnice. Še zadnje dni v vrtcu Dolnji Senik preživljamo kar se da zabavno. Telovadimo, rišemo, pojemo in plešemo. Predvsem pa veliko časa preživimo zunaj v naravi. Igramo se v peskovniku, plezamo po igralih, igramo se skrižalnice in druge igre, pihamo milne mehurčke ... Odpravili

pa smo se tudi na obnovljeno otroško igrišče, kjer so otroci navdušeno preizkušali nova igrala in preprosto uživali pri igri s svojimi prijatelji. Vsem želim lepe in zabavne počitnice!

*Vzgojiteljica asistentka
Romana*

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Tabor na Gorenjom Seniki

Šolsko leto se je končalo, počitnice so se začele. Čas je tudi za različne taborne.

Na Gorenjom Seniki v Küharjevi spominski hiši so letos že petič organizirali tabor za ohranjanje ljudski običajev. Za tabor se pobrigajo Ibolya Neubauer, vodja spominske hiše, in njeni sodelavci. Ibolya me je, kak vsako leto, zdaj tudi prosila, da bi prišla v tabor

za nekaj ur, ka bi z decov rauže redla iz krep papirja. Z veseljem sem se vzela za tau delo.

3. julija (v ponedeljek popoldan) me je deca že čakala, prišli so mi prauti, da sem staučila na dvorišče. Sploj dober občutek sem mejla, ko sem vidla med njimi tiste, ki so nekoč hodili v vrtec na Dolnji Senik, kje imam službo. Težko je bilau võrvati, ka so že tak velki in do pomali končali osmi razred. Tak se vidi, kak hitro bežijo lejta... Prišlo je tudi nekaj deklic, stere so že končale osnovno šaulo, hodijo v gimnazijo ali v srednjo strokovno šaulo. Pravle so, ka se njim ta tabor fejest vidi, dobile so možnost sodelovanja in so prišle. Malo smo se pogovarjali, potem pa začnili z delom. Pitala sem jih, kakšne rauže bi radi napravili. Tak so mi pravli, naj baudejo lepe in

naj se hitro napravijo. Tak smo te redli binkoštna rauže, okraske za šopke in še travniške rožice. Za okrase smo napravili asparagusove vejčice. Še en okras, steri se tak dela, ka drot povijemo s krep papirrom pa ga zasučemo na leseno palico. Ko ga potegnemo s palice, grata lejpa spirala in z njauv leko okrasimo šopek. Otroci so bili pridni, deklice sploj, dapa nekaj fantov je tudi fejest zanimalo tau delo. Dva fanta sta flajšno rezala drot, steroga smo nūcali. Eden mali fant je biu trno lūšen, dostafart je prišo k meni, me proso, naj njemi pomagam. Na konci je eden velki pūseu držo v rokaj. Ko smo imeli napravlene rože, smo se skupaj poslikali.

V petek, ob koncu tabora so se videli naši izdelki, ker so napravili razstavo iz produktov cejloda kedna.

Vesela sem, ka leko pokažem mladini tau lejpo šego, vūpam, ka se bo ohranila. Naši starši so tau prejkдали nam, mi pa moramo dale dati. Hvala gospej Ibolyi za možnost, upam da se naslednje leto pa srečamo na tabori.

Marija Čato